

VADERLANDSLIEFDE, Brusselse vereniging van Vlaamse taalparticularisten, die tijdens de spellingoorlog van 1839-'44 tegen de „verhollandste” spelling van de Taelcommissie (Willems-Bormans) en voor de Brabantse accentspelling (Des Roches) ijverde. De Brusselsche Maetschappy Vaderlandsliefde werd op 18 januari 1840 door Behaegel en Bôn opgericht, met het doel het „nationaal taelgebruyk... tegen de aenvallen der overdreévene voorstanders van het hollandsch te verdedigen”. De maatschappij, waarvan de leden „vaderlander” werden genoemd, hield haar bijeenkomsten in het Brusselse stadhuis. Haar eerste voorzitter was de Torhoutse kostschoolhouder Pieter Behaegel, die van maart 1840 tot juni '41 in de hoofdstad verbleef. Secretaris was de geboren Dendermondenaar Frans Boon (die zijn naam Bôn spelde), tot 1831 beëdigd vertaler en taalonderwijzer te Antwerpen en om zijn anti-Hollandse houding (in 1830) met „den koers van Vlaemsche Tael en Letterkunde” aan het athe-neum te Brussel beloond. Latere bestuursleden waren L. Slosse (ondervoorzitter januari 1841), L. van de Weyer (arrondissementscommissaris van Brussel, erevoorzitter januari 1842), M. Peeters (vrederechter te Brussel, voorzitter januari 1842) en F.V. Goethals (stadsbibliothecaris van Brussel, voorzitter augustus 1842). De maatschappij telde onder haar leden de Antwerpse „taelprotestant”, advocaat en oud-onderwijzer J.L.M. Somers en C.T. le Bon, burgemeester van Geel. Een ledenlijst werd niet teruggevonden.

De Maetschappy Vaderlandsliefde (in het Frans

Société Amour de la Patrie) gaf het tijdschrift Waeren Belg uit, waarvan de eerste twee afleveringen (1840-'41) door de schrijfzuchtige Behaegel vol werden geschreven. Aflevering I (1840, 3-76) is het beruchte, door Behaegel en Bôn ondertekende spellingmanifest van Vaderlandsliefde van 15 oktober 1840, onder de titel Verklaeringsschrift, waarin de acht taal- en spelregels van de taalcommissie worden veroordeeld en de spelling-Des Roches (met „den” in de mannelijke nominatief enkelvoud) wordt aangeprezen. Men kan er o.a. ook lezen, dat „Vlaemsch” en „Hollandsch” twee verschillende talen zijn en dat het Hollands strijdig is met de Vlaamse volksaard, het geloof en de goede zeden. Stijl en inhoud van dit wijdloepig manifest verraden de hand van Behaegel, schrijver van Nederduitse spraakkunstfolianten en van het werkje Theodoor, of den deugdzaemen scholier. Behaegels Verklaeringsschrift (waarvan het slot in Franse vertaling door de Brusselse pers werd verspreid) lokte een scherp antwoord uit van de taalcommissieleden J.F. Willems (Belgisch Museum IV [1840], 427-429) en vooral van J. David (De Middelaer I [1840-'41], 102-111), die Behaegel zijn „kwade trouw” en „orakelspreuken” verweet. In aflevering II van Waeren Belg (1841, 77-102) rekt een gebelgde Behaegel af met David, die in een motie van Vaderlandsliefde van 14 januari 1841 (ib. 103-106) scherp wordt gelaakt.

Na een onderbreking „om redens voór het publiek zonder eenig belang” verscheen de derde (en laatste) aflevering van Waeren Belg in 1842 in het Nederlands én het Frans „ter verdediging onzer beyde taelen”.

Op 22 juli 1842 bood de Société Amour de la Patrie de koning een Frans verzoekschrift aan tegen de invoering van de commissiespelling. Een protestbrief van gelijke strekking werd op 8 augustus 1842 door voorzitter Goethals aan de minister van Binnenlandse Zaken gezonden.

Op de ontwikkeling van de spellingstrijd in Vlaams-België heeft Vaderlandsliefde weinig invloed gehad. Wel haalden Behaegel en Bôn hun slag thuis te Brussel, waar de commissiespelling in 1840 uit de stadsscholen en de Nederlandse (door Behaegel verzorgde) vertaling van het Staatsblad werd gebannen.

Voor de taalkundige en politieke „argumenten” van Behaegel, Bôn c.s. en het verder verloop van de spellingstrijd, die door het Koninklijk Besluit van 1 januari 1844 in het voordeel van de commissiespelling (met „de” in de nominatief) werd beslist, zij verwezen naar het artikel Spellingoorlog.

Vaderlandsliefde en Waeren Belg waren al in 1843 van het toneel verdwenen. Alleen Bôn gaf de moed niet verloren. Zelfs na de officiële nederlaag van de desrochisten bleef hij onverstoord de commissiespelling bestrijden in Den vaderlandslievenden Belg, letter- en geschiedkundig tydschrift. Opedraegen aen de bewaerders van het nationaal Vlaemsch taelstelsel (1844-'45) - een verlengstuk van Waeren Belg, - waarin Conscience als „Hollandschen schryver” wordt gedoodverfd, omdat hij de spelling van de taalcommissie voorstond (II [1845] 101-102)! In 1844 kwam de tweede uitgave van Bôn's Vlaemsche spraakkunst, volgens het belgisch taelstelsel, van de pers. Aan zijn anti-Hollandse spellingkruistocht heeft „vaderlander” Bôn, de vader van het

Nieuwe Belgisch Vlaemsch, zeer veel inkt verschreven.
WALTER COUVREUR